

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. marca 1901.

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) Odbor je imel dne 26. pr. m. sejo, v kateri je društveni blagajničar poročal o finančialnem stanju in o zaostalih društveninah, odnosno naročninah. Odbor je sklenil, da se prezamudljive društvenike, odnosno naročnike opomni na njih dolžnost. Dovolile so se nekatere nagrade sotrudnikom društvenega glasila za prošlo leto. Pogovor je bil nadalje, kako pomnožiti zanimanje za »Slov. Pravnika«, in storili so se nekateri primerni sklepi. Posvetoval se je konečno odbor o rokopisih, ki bi jih bilo prirediti za nadaljevanje slovenske zbirke zakonov.

— (Za ravnopravnost slovenščine pri c. kr. najvišjem sodišči.) Slučaj, ki ga je objavil zadnji »Slov. Pravnika« o prakticiranju §-a 27 statuta za najvišje sodišče, dal je povod, da so se dnevnik »Slov. Narod«, »Slovenec« in »Edinost« vsi istega dne 26. pr. meseca obširno bavili z doslednim preziranjem, katero trpi slovenski jezik na vrhovni inštanci vzlic svoji jasni pravici že nad petdeset let. »Slov. Narod« je pisal mej drugim: »C. kr. najvišje sodišče ima svoj zakoniti statut z dne 7. avgusta 1850, drž. zak. št. 325. Tega cesarskega patenta § 27. predpisuje dobesedno: » . . . Ako se razprava ni vršila v nemškem jeziku, ampak v kakem drugem, mora najvišje sodišče svojo odločbo z razlogi vred izdati v tistem jeziku, v katerem se je razpravljalo v prvi inštanci, in pa v nemškem jeziku.« To se pravi: Ako je bila, recimo, pri ljubljanskem deželnem sodišču kazenska razprava slovenska, in ako potem pride slučaj pred najvišje sodišče v to ali ono presojo, tedaj to sodišče ne sme izdati samo nemške odločbe, temuč mora ob jednem odločbo z razlogi vred izdati tudi v slovenskem jeziku. Isto velja tudi za pravde v civilnih rečeh — to je »jus strictum!« Najvišje sodišče tudi ne bi smelo ukazati spodnjim instancam, da naj one napravijo slovenski prevod nemške odločbe, temveč samo mora napraviti slovensko odločbo in takšno odposlati spodnji inštanci, da jo ta le dostavi strankam. Ali si moremo misliti jasnejši zakon? Še predno smo dobili novejšo ustavo in jednakopravnostni člen XIX., bila je slovenskemu jeziku na ta način pri najvišjem sodišči zajamčena pravica, gotovo le iz ozirov na dobro pravosodje. Več kot petdeset let je navedeni § 27. v zakoniti veljavi, a najvišje sodišče, za katero ta zakon velja, in katero je v prvi vrsti zavezano čuvati pravo, preziralo je vsa desetletja omenjeno določbo in to tudi dosledno tedaj, ko so v slovenskih pokrajinah postale slovenske pravde pri prvih instancah pravilo, nemške pa izjema! . . . Prečudno je za pravno državo, če se morajo parlamentarnim potom sodišča opozarjati, naj izpolnjujejo zakone. Vendar se je to moralo zgoditi pri nas. Ravno radi neizpolnjevanja §-a 27. cit. za slovenske stranke so bile v državnem zboru večkrat pritožbe, bodisi v budgetnem odseku, bodisi v zborničnih

sejah. Pravosodni minister grof Schönborn je pri neki priliki izjavil, da se teži za tem, čim preje izvesti § 27. imenovanega patenta tudi za slovenski jezik. Lansko leto se je zopet interpeliralo v tem pogledu in to ne samo v državnem zboru, temveč tudi v kranjskem deželnem zboru. Če smo prav poučeni, je pravosodni minister pl. Kindinger tudi obljubil intervencijo v ugodnem smislu. A vse to ni imelo nikacega uspeha . . . Vsi drugi nemški jeziki prihajajo v poštev, v vseh ostalih se izdajajo vrhovne odločbe, samo v slovenskem ne! . . . Zadnji čas pa se je pripetil slučaj, ki je pokazal, da najvišje sodišče tudi na izrecni predlog stranke noče izdati slovenske odločbe . . . Najvišje sodišče je z dopisom od 19. decembra 1900, št. 15.715, predlog zavrnilo, češ, da zahteva, naj se odredi slovenski odpravek sodbe, se ne da rešiti po § 16. kazenskoopravnega reda. Z drugo besedo: najvišje sodišče se je izognilo stvarni rešitvi zagovornikovega predloga in zagovorniku, kakor prej, dalo dostaviti nemško odločbo! . . . Pravniškim krogom prepuščamo, da razloge omenjenega zavrnilnega dopisa vzamejo v kritični pretres. Za nas in za celo slovensko javnost je prevažno, da najvišji sodni dvor še ni pokazal volje, izvesti ravnopravnost slovenskega jezika, katero tako določno izreka in zapoveduje specialni zakon. »Vigilantibus iura!« Dovolj dolgo je bilo naše pravo na papirji. Sedaj morajo naši zastopniki iznova v državnem zboru z odločnimi besedami zahtevati, da najvišje sodišče spoštuje in izvršuje ravnopravnost, predpisano mu v §-u 27. lastnega statuta. Slovenske stranke in njih zastopniki bodo v vsakem slučaju znali tirjati svojo pravico: slovenske odločbe najvišjega sodišča bodisi v kazenskih, kakor tudi civilnih pravnih slučajih. Ni nobenega razloga, da bi najvišje sodišče, ki leto za letom rešuje cele kope slovenskih aktov, ne izdajalo tudi po smislu zakona slovenskih sodb in sklepov. Petdeset let preziranja je več kot dovolj! — V »Slovincu« pa je pod zaglavjem »Justitia regnorum fundamentum« bilo čitati mej drugim: »Pred nami leži ravnokar izšla številka »Slov. Pravnika«, iz katere razvidimo, da imamo najlepši zakon za ravnopravnost slovenskega jezika pri najvišjem sodišču, da ga imamo že nad petdeset let, da ta zakon velja posebej za najvišje sodišče, da pa vkljub vsemu temu najvišje sodišče še dandanes prakticira tako, kakor da ali ni zakona, ali pa ne slovenskega jezika! Slučaj, ki ga objavlja naš pravniški list, je preprost, a jako poučen . . . Zagovornikov predlog je bil popolnoma stvaren in utemeljen. Ne samo, ker imamo čl. 19. o ravnopravnosti vseh narodov in jezikov v vseh uradih, temveč tudi vsled jasnega določila v statutu za c. kr. najvišji sodni dvor je zahteva, da se izda sodba najvišjega sodišča tudi v slovenskem jeziku, bila opravičena . . . Kedar torej prvo sodišče razpravlja slovensko, morajo biti dotične odločbe najvišjega sodišča tudi slovenske, tako, da že slovenske pridejo do najnižje instance, katera jih prosto dostavi strankam. Tako bi se moralo zakonitim potom goditi že od leta 1850. naprej, pa se ne godi! Pač najvišje sodišče izdaja svoje odločbe v drugih slovanskih jezikih in tudi v laškem, — samo slovenščina se je ves čas zapostavljala, in najvišje sodišče tudi v čisto slovenskih pravnih ni še izdalo svoje odločbe v slovenskem jeziku . . . Če bi bil moral najvišji sodni dvor že uradoma

izvesti § 27. za slovenski jezik sploh, bil je to storiti tem bolj zavezan, ker je v konkretnem slučaju izvedel, da stranka hoče imeti odločbo tudi v slovenskem jeziku . . . Od administrativne strani, ki si prisvaja eksekutivo v jezikovnih rečeh, ni pričakati odpomoči. Od najvišjega sodišča, kakor kaže najnovejši slučaj pa tudi ne? . . . Tacega postopanja nadalje slovenski narod ne more trpeti. Če se nič novega ne zahteva, če se tirja samo zvršitev striktnega zakona, kdo si upa ugovarjati? Stvar je iz tega povoda treba na vsak način spraviti zopet na dnevni red. Naša delegacija mora odločno nastopiti proti takemu zapostavljanju slovenskega jezika in siliti pravosodno ministerstvo na odgovor: čemu imamo zakone, ako se ne izvršujejo? Merodajni faktorji pa naj vsi pomislijo, da nič bolj ne škoduje avtoriteti države, kakor to, če sodišča ne ščitijo prava ali če celo postopajo proti jasnim zapovedim jasnih zakonov.«

— (Pravničko društvo u Zagrebu) je imelo dne 23. pr. m. svoj letni občni zbor, kateremu je predsedoval predsednik dr. Fr. pl. Burgstaller-Remetski. Tajnik g. Haladi je prečital letno poročilo, ki se vzlasti spominja lepih lanskih svečanostij povodom društvene 25letnice. Višjesodni predsednik v Zadru dr. Gertscher je na društveno prošnjo odredil, da se je vseh 34, v področje nadsodišča zaderskega spadajočih sodišč naročilo na društveni »Mjesečnik«. Društvo je sodelovalo pri pariški izložbi in prejelo priznanje z bronasto kolajno. V l. 1901. je društvo prestopilo s 660 pravnimi člani in 3 ustanovniki. Poročilo blagajnika dr. Pliverića je pokazalo, da je imelo društvo l. 1900 prejemkov 12.947 K, a izdatkov 12.359 K. Društvena glavnica je znašala koncem leta v papirjih 14.300 K in v gotovini 93 K. Na predlog prof. dra. Šilovića je bil društveni predsednik dr. pl. Burgstaller, ki že petnajst let zaslužno vodi društvo, imenovan častnim članom. Konečno je bil ves prejšnji odbor znova izvoljen za tekoče leto.

— (Pravnická Jednota) v Pragi je imela dne 22. pr. m. svoj redni občni zbor. Iz dotičnih poročil je razvidno: društvo je imelo v l. 1900 izdatkov 10.083 K, a prejemkov 6451 K, članov je bilo 292; društvenega glasila »Pravnika« se je tiskalo 1100 izvodov, zanj prejelo 11.627 K, a izdalo 10.883 K. Za l. 1901 so bili izvoljeni: dvorni svetnik prof. dr. vitez Randa predsednikom, višjesodni svetnik K. Vyšín prvim podpredsednikom, odvetnik dr. J. Javůrek drugim podpredsednikom, sodni pristav dr. Bohuslav in avskultant dr. Pospišil tajnikoma.

— (Črnogorski imovinski zakonik) so sedaj s pomočjo samega avtorja dra. Bogišića prevedli v Petrogradu tudi na ruski jezik. Že prej je bil preveden na te jezike: nemški, francoski, španski in italijanski.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnik« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa v Gospodskih ulicah šte. 4.